

HEIDELBERGCEMENT

Zbliźmy się do ptaków z naszego sąsiedztwa!

Lekcja pierwsza

Ptaki żyjące w otoczeniu naszych domów

Opracowanie: Aleksandra Pępkowska-Król,
Rafał Bobrek

© OTOP 2020

HEIDELBERGCEMENT

Wiosną warto przyrzeć się przyrodzie

Za oknami wiosna. Trochę żal, że w najbliższych dniach nie wybierzesz się na żadną dłuższą wycieczkę. Zostając w domu nie musisz jednak tracić czasu. Możesz przygotować się na pełniejsze spotkanie z urokami tej wspaniałej pory roku.

Proponujemy, byś przyjrzał się ptakom. To niezwykła, bardzo różnorodna grupa zwierząt. To, że ptaki mają pióra, dzioby i skrzydła, wie każdy. Ale czy nie warto byłoby się dowiedzieć czegoś więcej? Jeśli masz ochotę spróbować, zacznij od ptaków, które bez trudu odnajdziesz w najbliższym sąsiedztwie swojego domu.

HEIDELBERGCEMENT

Ptaki z naszego sąsiedztwa

Zapoznaj się z gatunkami ptaków, które zostały przedstawione na kolejnych stronach. Wybierz jedną z opisanych par i przyjrzyj się jej dokładnie. Poszukaj jak najwięcej informacji o wybranych przez siebie gatunkach. Skorzystaj z Internetu, encyklopedii czy innej książki (może masz w domu jakąś poświęconą ptakom?). Spróbuj znaleźć odpowiedzi na pytania:

- jak wyglądają,
- czy są osiadłe (pozostają z nami przez cały rok), czy wędrowne (odlatują na zimę),
- czym się żywią i gdzie szukają swojego pożywienia,
- jak wyglądają ich gniazda i gdzie je budują.

Szukając odpowiedzi na te pytania, znajdziesz jeszcze wiele innych informacji. Po prostu zacznij szukać. Wyrzyj przez okno, może uda Ci się dostrzec któregoś z naszych bohaterów. Opisz to, co znalazłeś i zobaczyłeś. Spróbuj narysować swoich bohaterów.

Gdy wiosna będzie już w pełni, wybierzesz się na wycieczkę i sprawdzisz, czy udało Ci się nauczyć rozpoznawać ptaki z twojego sąsiedztwa. To dopiero będzie przygoda!

HEIDELBERGCEMENT

Wróbel i mazurek

Wróbel to niewielki gatunek ptaka śpiewającego związany z człowiekiem i jego domostwami od tysięcy lat. Zdaje się być powszechnie rozpoznawany. Ale czy na pewno potrafisz odróżnić go od jego bliskiego kuzyna mazurka?

HEIDELBERGCEMENT

Wróbel i mazurek

Wróbel (samiec)

[Mathias Appel](#)
via [Wikimedia Commons](#)

Mazurek

[GerifalteDeISabana](#)
via [Wikimedia Commons](#)

HEIDELBERGCEMENT

Wróbel i mazurek

Krótką animacją pomagającą dostrzec najważniejsze różnice w wyglądzie obu gatunków:

HEIDELBERGCEMENT

Bogatka i modraszka

Dwie najbliższe człowiekowi sikory to największa europejska przedstawicielka tej rodziny ptaków – bogatka – i jej nieco mniejsza kuzynka – modraszka.

HEIDELBERGCEMENT

Bogatka i modraszka

Bogatka

[Sławek Staszczuk](#)
via [Wikimedia Commons](#)

Modraszka

[Luc Vistour](#)
via [Wikimedia Commons](#)

HEIDELBERGCEMENT

Bogatka i modraszka

Tutaj przeczytasz świetny artykuł na temat tych małych zwinnych sikor:

skrzydlatemysli.erys.pl/blog/?p=1&id_blog=439&lang_id=7&id_post=3228

Bogatka i modraszka to tylko dwie z kilku kuzynek. W lasach (ewentualnie większych parkach) występują jeszcze:

- sikora uboga
- sosnówka
- czubatka
- czarnogłówka

Tu znajdziesz nieco informacji o nich:

skrzydlatemysli.erys.pl/blog/?p=1&id_blog=439&lang_id=7&id_post=3230

HEIDELBERGCEMENT

Bogatka i modraszka

Ważna wskazówka – sikory najlepiej obserwować zimą przy karmnikach. Wtedy najłatwiej przyrzec się cechom ich upierzenia. Wiosną natomiast sikory są niezwykle aktywne głosowo i to właśnie wtedy warto zmierzyć się z trudną sztuką rozpoznawania ich śpiewów.

Wczesnie rano otwórz okno i sprawdź, czy nie słysz przypadkiem bogatki lub modraszki.

Bogatka

Modraszka

Ale uwaga – bogatka to wybitny śpiewak, zarejestrowano ponad 200 rodzajów głosów tego gatunku. Łatwo więc o pomyłkę.

HEIDELBERGCEMENT

Kos i szpak

Choć nie są krewniakami często bywają myleni. Kos to przedstawiciel rodziny drozdowatych, do której należy także kwiczoł, również spotykany w miastach,. Szpak natomiast to przedstawiciel szpakowatych. Obaj to wirtuozi śpiewu. Szpak potrafi naśladować głosy innych zwierząt i często to robi.

Ważna wskazówka – oba gatunki można dość łatwo obserwować, gdy przebywają na ziemi, na której poszukują pożywienia – drobnych bezkręgowców. Warto wtedy zwrócić uwagę na różnicę w sposobie poruszania się – kos przemieszcza się skacząc lub podbiegając, a szpak po prostu chodzi.

HEIDELBERGCEMENT

Kos i szpak

Szpak

[Charlesjsharp](#)
via [Wikimedia Commons](#)

Kos (samiec)

[Musicaline](#)
via [Wikimedia Commons](#)

HEIDELBERGCEMENT

Kos i szpak

Zobacz ciekawy film o kosie i szpaku, usłysz w nim m.in. głos obu gatunków (produkcja: Ptasia Strefa):

HEIDELBERGCEMENT

Kawka i gawron

Kawka i gawron należą do rodziny krukowatych – różnorodnej grupy ptaków uchodzących za bardzo inteligentne. Nie wiedzieć czemu, trafiając na ciemno ubarwioną kawkę lub gawrona, wielu ludzi zgodnie stwierdza, że to wrona. Przyjrzyj się dokładnie zdjęciom kawki i gawrona (znajdziesz je na kolejnej stronie), poszukaj (np. w internecie) zdjęcia wrony siwej. Różnice widać gołym okiem!

HEIDELBERGCEMENT

Kawka i gawron

Gawron

[Rafał Komorowski](#)
via [Wikimedia Commons](#)

Kawka

[Matthias Barby](#)
via [Wikimedia Commons](#)

HEIDELBERGCEMENT

Kawka i gawron

Kawka i gawron to nie jedyni przedstawiciele rodziny krukowatych, których można spotkać w mieście. Bliskimi krewnymi kawki i gawrona są także występujące w miastach: wrona siwa, sójka i sroka. Inni przedstawiciele tej rodziny – kruk i orzechówka – raczej stronią od ludzi i najlepiej szukać ich w lasach oddalonych od miast.

Między innymi tutaj znajdziesz garść informacji na temat tych niezwykle mądrych ptaków:
<https://ulicaekologiczna.pl/edukacja-ekologiczna/ekodzieciak-rozpoznaje-krukowate-madrale>

Możesz też obejrzeć ciekawy film o krukowatych w mieście (autor: Piotr Horzela):

HEIDELBERGCEMENT

Jerzyk i oknówka

Oba gatunki to przedstawiciele długodystansowych migrantów – ptaków, które zimę spędzają z dala od Polski w środkowej i południowej Afryce. Wracają do nas dopiero w kwietniu, a nawet maju. Są świetnymi lotnikami. Jerzyki większość swojego życia spędzają w locie. Choć nie są blisko spokrewnione, jerzyk często bywa mylony z jaskółką oknówką.

Zarówno jerzyki, jak i oknówki to nasi sprzymierzeńcy w walce z uciążliwymi owadami (np. komarami). Polują na nie w locie.

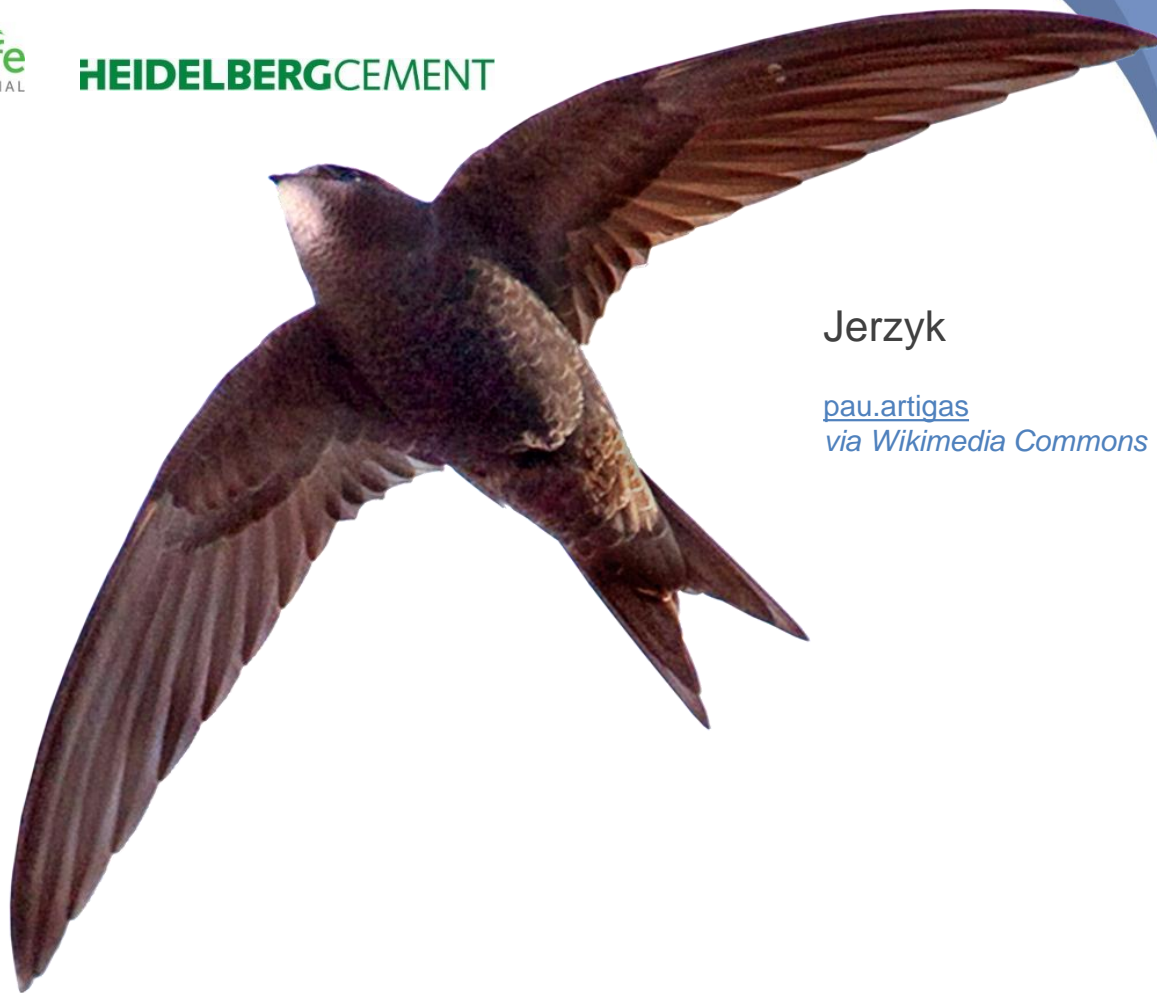
HEIDELBERGCEMENT

Jerzyk i oknówka

Oknówka

Ómar Runólfsson
via Wikimedia Commons

Jerzyk

[pau.artigas](#)
via Wikimedia Commons

HEIDELBERGCEMENT

Jerzyk i oknówka

Ważna informacja – w przypadku obu gatunków obserwowany jest spadek liczebności populacji. Innymi słowy za naszymi oknami z roku na rok jest coraz mniej jerzyków i oknówek. Dlatego warto pomagać tym ptakom, wieszając na budynkach specjalne budki (dla jerzyków) lub półki (dla jaskółek). Sprawdź, jak wyglądają i gdzie powinno się je montować.

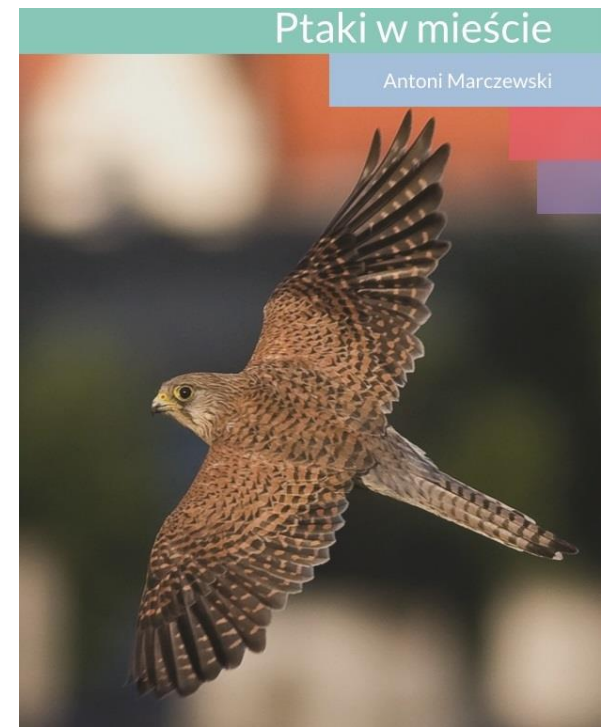
HEIDELBERGCEMENT

Przydatne informacje cz. 1

Strona Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków:

www.otop.org.pl

Broszura OTOP „**Ptaki w mieście**”, w której znajdziesz sylwetki wielu gatunków ptaków żyjących w otoczeniu człowieka (kliknij na obrazek, by pobrać PDF):

HEIDELBERGCEMENT

Przydatne informacje cz. 2

Podstawowe informacje o ptakach występujących w Polsce znajdziesz m.in. tutaj:

ptaki.info

Strona, na której znajdziesz nagrania głosów ptaków:

www.xeno-canto.org

HEIDELBERGCEMENT

Lekcje „Zbliźmy się do ptaków z naszego sąsiedztwa” przygotowane zostały w ramach programu Spring Alive 2020. Jest to program organizowany przez BirdLife International, w Polsce wdrażany przez [Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków](#). Jego cel to inspirowanie i edukowanie dzieci w Eurazji i Afryce na temat migracji ptaków i w ogóle piękna natury. Poprzez warsztaty, zajęcia szkolne i wydarzenia dla rodzin nasza inicjatywa ma na celu stworzenie kolejnego pokolenia ludzi świadomych piękna przyrody i istniejących zagrożeń. Tegoroczny temat programu Spring Alive to: „**Jak być dobrym obserwatorem ptaków**”.

